

Test Booklet Code & Serial No.

प्रश्नपत्रिका कोड व क्रमांक

Paper-II
ECONOMICS

A

Signature and Name of Invigilator

Seat No.

--	--	--	--	--	--	--	--

1. (Signature)

(In figures as in Admit Card)

(Name)

Seat No.

(In words)

2. (Signature)

(Name)

OMR Sheet No.

--	--	--	--	--	--	--	--

(To be filled by the Candidate)

JUN - 11220

Time Allowed : 2 Hours]

[Maximum Marks : 200

Number of Pages in this Booklet : 48

Number of Questions in this Booklet : 100

Instructions for the Candidates

- Write your Seat No. and OMR Sheet No. in the space provided on the top of this page.
- This paper consists of **100** objective type questions. Each question will carry *two* marks. *All* questions of Paper II will be compulsory.
- At the commencement of examination, the question booklet will be given to the student. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as follows :
 - To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal or open booklet.
 - Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to missing pages/questions or questions repeated or not in serial order or any other discrepancy should not be accepted and correct booklet should be obtained from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given. The same may please be noted.
 - After this verification is over, the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
- Each question has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.
Example : where (C) is the correct response.

☐	☐	☒	☐
A	B	C	D
- Your responses to the items are to be indicated in the **OMR Sheet given inside the Booklet only**. If you mark at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated.
- Read instructions given inside carefully.
- Rough Work is to be done at the end of this booklet.
- If you write your Name, Seat Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, you will render yourself liable to disqualification.
- You have to return original OMR Sheet to the invigilator at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are, however, allowed to carry the Test Booklet and duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
- Use only Blue/Black Ball point pen.
- Use of any calculator or log table, etc., is prohibited.
- There is no negative marking for incorrect answers.

विद्यार्थ्यांसाठी महत्त्वाच्या सूचना

- परिक्षार्थींनी आपला आसन क्रमांक या पृष्ठावरील वरच्या कोपऱ्यात लिहावा. तसेच आपणांस दिलेल्या उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक त्याखाली लिहावा.
- सदर प्रश्नपत्रिकेत **100** बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नास **दोन** गुण आहेत. या प्रश्नपत्रिकेतील **सर्व** प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
- परीक्षा सुरु झाल्यावर विद्यार्थ्यांला प्रश्नपत्रिका दिली जाईल. सुरुवातीच्या 5 मिनिटांमध्ये आपण सदर प्रश्नपत्रिका उघडून खालील बाबी अवश्य तपासून पहाव्यात.
 - प्रश्नपत्रिका उघडण्यासाठी प्रश्नपत्रिकेवर लावलेले सील उघडावे. सील नसलेली किंवा सील उघडलेली प्रश्नपत्रिका स्विकारू नये.
 - पहिल्या पृष्ठावर नमूद केल्याप्रमाणे प्रश्नपत्रिकेची एकूण पृष्ठे तसेच प्रश्नपत्रिकेतील एकूण प्रश्नांची संख्या पडताळून पहावी. पृष्ठे कमी असलेली/कमी प्रश्न असलेली/प्रश्नांचा चुकीचा क्रम असलेली किंवा इतर त्रुटी असलेली सद्य प्रश्नपत्रिका सुरुवातीच्या 5 मिनिटातच पर्यवेक्षकाला परत देऊन दुसरी प्रश्नपत्रिका मागवून घ्यावी. त्यानंतर प्रश्नपत्रिका बदलून मिळणार नाही तसेच वेळही वाढवून मिळणार नाही याची कृपया विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
 - वरीलप्रमाणे सर्व पडताळून पाहिल्यानंतरच प्रश्नपत्रिकेवर ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेचा नंबर लिहावा.
- प्रत्येक प्रश्नासाठी (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार विकल्प उत्तरे दिली आहेत. त्यातील योग्य उत्तराचा रकाना खाली दर्शविल्याप्रमाणे ठळकपणे काळा/निळ्या करावा.
उदा. : जर (C) हे योग्य उत्तर असेल तर.

☐	☐	☒	☐
A	B	C	D
- या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नांची उत्तरे ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेतच दर्शवावीत. इतर ठिकाणी लिहिलेली उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- आत दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात.
- प्रश्नपत्रिकेच्या शेवटी जोडलेल्या कोऱ्या पानावरच कच्चे काम करावे.
- जर आपण ओ.एम.आर. वर नमूद केलेल्या ठिकाणा व्यतिरीक्त इतर कोठेही नाव, आसन क्रमांक, फोन नंबर किंवा ओळख पटेल अशी कोणतीही खूप केलेली आढळून आल्यास अथवा असभ्य भाषेचा वापर किंवा इतर गैरमार्गाचा अवलंब केल्यास विद्यार्थ्यांला परीक्षेस अपात्र ठरविण्यात येईल.
- परीक्षा संपल्यानंतर विद्यार्थ्यांनी मूळ ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिका पर्यवेक्षकांकडे परत करणे आवश्यक आहे. तथापि, प्रश्नपत्रिका व ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेची द्वितीय प्रत आपल्याबरोबर नेण्यास विद्यार्थ्यांना परवानगी आहे.
- फक्त निळ्या किंवा काळ्या बॉल पेनचाच वापर करावा.
- कॅलक्युलेटर किंवा लॉग टेबल वापरण्यास परवानगी नाही.
- चुकीच्या उत्तरासाठी गुण कपात केली जाणार नाही.

JUN - 11220/II—A

Economics
Paper II
अर्थशास्त्र
प्रश्नपत्रिका II

Time Allowed : 120 Minutes]

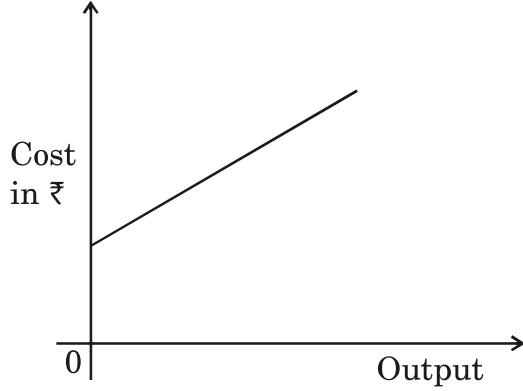
[Maximum Marks : 200

Note : This Paper contains **Hundred (100)** multiple choice questions. Each question carrying **Two (2)** marks. Attempt *All* questions.

सूचना : या प्रश्नपत्रिकेत एकूण शंभर (100) बहुपर्यायी प्रश्न दिलेले आहेत. प्रत्येक प्रश्नाला दोन (2) गुण आहेत. सर्व प्रश्न सोडवा.

<p>1. utility means that an individual can attach specific values or numbers of utils from consuming each quantity of a good or basket of goods.</p> <p>(A) Ordinal</p> <p>(B) Marginal</p> <p>(C) Cardinal</p> <p>(D) Equi-marginal</p>	<p>1. एखादी व्यक्ती जर वस्तू किंवा वस्तू संचाच्या उपभोगातील उपयोगिता जर विशिष्ट मूल्य किंवा एककात व्यक्त करित असेल तर त्याला उपयोगिता म्हणतात.</p> <p>(A) क्रमदर्शी</p> <p>(B) सीमांत</p> <p>(C) अंकदर्शी</p> <p>(D) सम-सीमान्त</p>
---	---

2. The following diagram typically represents of production function.

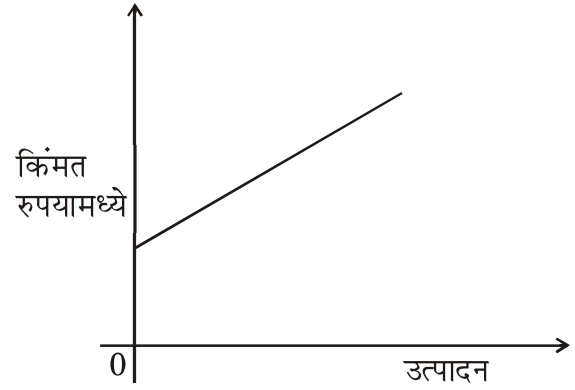

- (A) Total cost, non-linear
 (B) Total fixed cost, linear
 (C) Total cost, linear
 (D) Total fixed cost, non-linear

3. refers to the covering of a foreign exchange risk.

- (A) Arbitrage
 (B) Hedging
 (C) Purchasing power parity
 (D) Mint parity

2. पुढील आकृतीत संकल्पना उत्पादन फलनाद्वारे दर्शवली आहे.

- (A) एकूण व्यय, अरेषीय
 (B) एकूण स्थिर व्यय, रेषीय
 (C) एकूण व्यय, रेषीय
 (D) एकूण स्थिर व्यय, अरेषीय

3. म्हणजे परकीय चलन जोखीम सुरक्षा होय.

- (A) मूल्यांतर पणन
 (B) बचाव
 (C) क्रयशक्ती समानता
 (D) टाकसाळ समानता

4. A results when each player adopts the strategy that gives her the highest possible pay off if her rival sticks to the strategy she has chosen.
- (A) Partial equilibrium
(B) Nash equilibrium
(C) General equilibrium
(D) Long-run equilibrium
5. Price set by an authority is called price.
- (A) Transfer
(B) Fixed
(C) Administered
(D) Limit
6. Positive Net Present Value (NPV) means that the expected return on the project exceeds :
- (A) Opportunity cost of funds
(B) Variable cost of funds
(C) Fixed cost of funds
(D) Variable and fixed cost of funds
4. प्रत्येक खेळाडू अशी व्यवहाराची स्वीकारतो की, ज्यामुळे त्यास जास्तीत जास्त फलनिष्पत्ती मिळते, जर तिची प्रतिस्पर्धी तिच्या निर्णयावर ठाम राहिली तर होते.
- (A) आंशिक संतुलन
(B) नॅश संतुलन
(C) सर्वसाधारण संतुलन
(D) दीर्घकालीन संतुलन
5. जर अधिकार मंडळाने किंमत ठरवली असेल तर तिला किंमत असे म्हणतात.
- (A) हस्तांतर
(B) स्थिर
(C) प्रशासित
(D) मर्यादा
6. धन निव्वळ वर्तमान मूल्य असताना प्रकल्पावरील परतावा अधिक असतो.
- (A) निधीच्या संधी त्याग व्ययापेक्षा
(B) निधीच्या बदलत्या व्ययापेक्षा
(C) निधीच्या स्थिर व्ययापेक्षा
(D) निधीच्या बदलत्या आणि स्थिर व्ययापेक्षा

7. Absolute value of the slope of the production possibilities frontier at any point :
- (A) is equal to the marginal rate of transformation
- (B) is equal to the marginal rate of substitution
- (C) marginal rate of substitution is equal to marginal rate of transformation
- (D) marginal rate of substitution is not equal to marginal rate of substitution
8. The first theorem of welfare economics states that :
- (A) A competitive equilibrium is Pareto efficient
- (B) A competitive equilibrium may be Pareto efficient
- (C) A competitive equilibrium may not be Pareto efficient
- (D) A competitive equilibrium maximises profit
7. उत्पादन शक्यता वक्राच्या उताराचे केवळ मूल्य वक्रावरील कोणत्याही बिंदूपाशी
- (A) सीमान्त रूपांतर दराएवढे असते
- (B) सीमान्त पर्यायता दराएवढे असते
- (C) सीमान्त रूपांतर दर सीमान्त पर्यायता दरा-एवढा असतो
- (D) सीमान्त रूपांतर दर सीमान्त पर्यायता दराएवढा नसतो
8. कल्याण अर्थशास्त्राच्या पहिल्या प्रमेयानुसार :
- (A) स्पर्धात्मक संतुलन पॅरेटो कार्यक्षम असते
- (B) स्पर्धात्मक संतुलन पॅरेटो कार्यक्षम असू शकते
- (C) स्पर्धात्मक संतुलन पॅरेटो कार्यक्षम नसण्याची शक्यता असते
- (D) स्पर्धात्मक संतुलनामुळे नफ्याचे महत्तमीकरण होते

9. The first fundamental theorem of welfare economics assumes the supply of :
- (A) Inferior goods
(B) Public goods
(C) Common goods
(D) Giffen goods
10. Asymmetric information results into :
- (A) Market efficiency
(B) Adverse selection by consumer
(C) Government failure
(D) Market success
11. "As the quantity of one variable input in a production process is increased, with quantities of other inputs remaining constantfirstly increases, then after reaching a maximum, starts decreasing and finally becomes negative."
- (A) Marginal cost of the product
(B) Value of marginal product
(C) Marginal physical product
(D) Marginal revenue product
9. कल्याण अर्थशास्त्राच्या पहिल्या मूलभूत प्रमेयानुसार चा पुरवठा गृहित धरला जातो.
- (A) कनिष्ठ वस्तू
(B) सार्वजनिक वस्तू
(C) सामान्य वस्तू
(D) गिफेन वस्तू
10. असमरूप माहितीचे पर्यवसान होते.
- (A) बाजाराच्या कार्यक्षमतेमध्ये
(B) उपभोक्त्याने केलेल्या प्रतिकूल निवडीमध्ये
(C) शासनाच्या अपयशात होते
(D) बाजाराच्या यशात होते
11. उत्पादन प्रक्रियेत, इतर आदानांच्या मात्रा स्थिर असतांना एका बदलत्या उत्पादन आदानाच्या मात्रा वाढविल्या तर प्रथम वाढ होऊन ते महत्तम पातळीवर पोहचल्यानंतर त्यात घट होऊन शेवटी ते ऋणात्मक होते.
- (A) उत्पादिताचा सीमांत खर्च
(B) उत्पादिताचे सीमांत मूल्य
(C) सीमांत भौतिक उत्पादन
(D) सीमांत उत्पादन मूल्य

12. To get economy out of a slump,

Keynes suggested that :

- (A) Increase both taxes and Govt. spending
- (B) Increase taxes and reduce Govt. spending
- (C) Reduce both taxes and Govt. spending
- (D) Reduce taxes and increase Govt. spending

13. In a circular flow of income,

Keynesian equation is obtained when :

- (A) $S = I, T = G$
- (B) $S + T + M = I + G + X$
- (C) There is no inflation or unemployment
- (D) $S = I, M = X$

12. मंदीच्या तीव्र लाटेतुन अर्थव्यवस्थेला बाहेर

पडण्यासाठी, केनस् यांनी सुचविले

- (A) कर आणि सरकारी खर्च दोन्ही वाढवा
- (B) कर वाढवा आणि सरकारी खर्च कमी करा.
- (C) कर आणि सरकारी खर्च दोन्ही कमी करा
- (D) कर कमी करा आणि सरकारी खर्च वाढवा

13. उत्पन्नाच्या चक्रीय प्रवाहामध्ये केनेसियन

समीकरण मिळते जेव्हा

- (A) $S = I, T = G$
- (B) $S + T + M = I + G + X$
- (C) महागाई आणि बेरोजगारी नाही
- (D) $S = I, M = X$

14. Which of the following ratios best describes the GNP deflator ?

- (A) Nominal GNP to real GNP
- (B) Real GNP to nominal GNP
- (C) Nominal GNP to real GDP
- (D) Real GNP to real GDP

15. Demand side unemployment is partly caused by :

- (A) Imperfections in labour market
- (B) Occupational and geographical immobility of factors
- (C) Demographic changes
- (D) A lack of aggregate demand

14. खालीलपैकी कोणते गुणोत्तर हे एकूण राष्ट्रीय उत्पन्नाचा चलन संकोचक चांगल्या प्रकारे स्पष्ट करते ?

- (A) नाममात्र एकूण राष्ट्रीय उत्पन्नाचे वास्तव एकूण उत्पन्नाशी
- (B) वास्तव एकूण राष्ट्रीय उत्पन्नाचे नाममात्र एकूण राष्ट्रीय उत्पन्नाशी
- (C) नाममात्र एकूण राष्ट्रीय उत्पन्नाचे वास्तव एकूण देशांतर्गत उत्पन्नाशी
- (D) वास्तव एकूण राष्ट्रीय उत्पन्नाचे नाममात्र वास्तव एकूण देशांतर्गत उत्पन्नाशी

15. मागणीजन्य बेरोजगारी ही अंशतः यामुळे होते

- (A) श्रमिक बाजारपेठेतील अपरिपूर्णता
- (B) घटकांची व्यवसायिक आणि भौगोलिक अचलता
- (C) लोकसंख्येतील बदल
- (D) एकूण मागणीची उणीव

16. Which of the following hypothesis says that the young generation saves while the old generation dissaves ?
- (A) Human capital
(B) Life cycle
(C) Permanent income
(D) Keynesian consumption function
17. Which of the following is likely to have a negative effect on aggregate consumption ?
- (A) An increase in expected inflation
(B) A temporary increase in labour income
(C) An increase in nominal interest rate
(D) A permanent increase in labour income
16. खालीलपैकी कोणते गृहीतक असे सांगते की तरुण पिढी बचत करते आणि वयस्कर पिढी उणी बचत करते ?
- (A) मानवी भांडवल
(B) जीवनचक्र
(C) कायम उत्पन्न
(D) केन्सचे उपभोग फलन
17. खालीलपैकी कोणाचा उपभोगावर नकारात्मक प्रभाव पडण्याची शक्यता आहे ?
- (A) अपेक्षित महागाई वाढ
(B) कामगारांच्या उत्पन्नातील तात्पुरती वाढ
(C) नाममात्र व्याज दरामध्ये वाढ
(D) कामगारांच्या उत्पन्नांतील कायमस्वरूपी वाढ

18. The ratio of the change in the output to a change in autonomous spending that causes the changes in the output is called

- (A) Marginal propensity to save
- (B) Multiplier
- (C) Accelerator
- (D) Marginal propensity to consume

19. According to monetarism, the demand for money depends upon

- (A) Inflation rate
- (B) Interest rates on bonds
- (C) Rate of returns on all assets
- (D) Money supply

18. उत्पादनातील बदल जेव्हा बदलते उत्पादन हे बदलत्या स्वायत्त खर्चाच्या गणोत्तराप्रमाणे बदलते तेव्हा त्याला म्हणतात

- (A) सीमांत बचत प्रवृत्ती
- (B) गुणक
- (C) त्वरक
- (D) सीमांत उपभोग प्रवृत्ती

19. चलनवाढ्यांच्या मते, पैशाची मागणी यावर अवलंबून असते.

- (A) महागाई दर
- (B) रोख्यावरील व्याजदर
- (C) सर्व मालमत्तांवरील परताव्याचा दर
- (D) पैशाचा पुरवठा

20. The Aggregate Supply (AS) curve and Aggregate Demand (AD) curve in a realistic Keynesian world are :
- (A) AS : fully horizontal; AD : downward sloping
- (B) AS : horizontal only fill the employment level; AD : downward sloping
- (C) AS : vertical, AD : upward sloping
- (D) AS : horizontal; AD : vertical
21. The quantity theory of money implies that given the velocity of money, a given percentage change in money supply would cause
- (A) An equal percentage change in nominal GDP
- (B) A larger percentage change in nominal GDP
- (C) An equal percentage change in real GDP
- (D) A smaller percentage change in nominal GDP
20. केन्सच्या वास्तववादी जगत एकूण पुरवठा वक्र आणि एकूण मागणी वक्र हे आहेत.
- (A) एकूण पुरवठा : पूर्ण समांतर, एकूण मागणी : खालच्या दिशेने उतार
- (B) एकूण पुरवठा : समांतर फक्त पूर्ण रोजगार पातळीपर्यंत, एकूण मागणी : खालच्या दिशेने उतार
- (C) एकूण पुरवठा : उर्ध्वगामी, एकूण मागणी : चढता उतार
- (D) एकूण पुरवठा : समांतर, एकूण मागणी : उर्ध्वगामी
21. चलन संख्यामान सिद्धांत सुचवते की दिलेला पैशाचा वेग आणि पैसा पुरवठ्याची दिलेली टक्केवारी कारण होईल
- (A) नाममात्र सकल देशांतर्गत उत्पन्नात समान टक्केवारी बदल
- (B) नाममात्र सकल देशांतर्गत उत्पन्नात मोठी टक्केवारी बदल
- (C) वास्तव सकल देशांतर्गत उत्पन्नात समान टक्केवारी बदल
- (D) नाममात्र सकल देशांतर्गत उत्पन्नात कमी टक्केवारी बदल

22. Probability of $(A \cup B) = P(A \cup B) =$

- (A) $P(A) + P(B)$
- (B) $P(A) + P(B) - P(A \cap B)$
- (C) $P(A) + P(B) + P(A \cup B)$
- (D) $P(A)/P(B)$

23. If X_1, X_2, \dots, X_n is a random

sample from a normally distributed population with mean μ and

variance σ^2 and let $S^2 = \frac{\sum(X_i - \bar{X})^2}{n - 1}$,

then $\frac{S^2}{C^2}(n - 1)$ follows :

- (A) Chi-square distribution
- (B) F-distribution
- (C) t -distribution
- (D) normal distribution

22. $(A \cup B) = P(A \cup B)$ ची संभाव्यता

खालीलपैकी कोणती ?

- (A) $P(A) + P(B)$
- (B) $P(A) + P(B) - P(A \cap B)$
- (C) $P(A) + P(B) + P(A \cup B)$
- (D) $P(A)/P(B)$

23. जर X_1, X_2, \dots, X_n हा सरासरी μ आणि

विचलन σ^2 असलेल्या सर्वसाधारण वितरणा-
तून घेतलेला स्वैर नमुना असेल आणि

$S^2 = \frac{\sum(X_i - \bar{X})^2}{n - 1}$ असेल तर $\frac{S^2}{C^2}(n - 1)$ चे

विचरण खालीलपैकी असते :

- (A) Chi-square विचरण
- (B) F-विचरण
- (C) t -विचरण
- (D) सर्वसाधारण विचरण

24. Suppose, in a regression model, $Y_i = \alpha + \beta X_i + e_i$; covariance between X and e is not zero. Then :
- (A) OLS estimates are biased and inconsistent
- (B) OLS estimates are biased but consistent
- (C) OLS estimates are unbiased but inconsistent
- (D) OLS estimates cannot be calculated
25. A random walk time series is :
- (A) Stationary
- (B) Impossible to analyze
- (C) Non-stationary
- (D) Not useful in real world
26. Rejecting the null hypothesis when it is true is referred to as :
- (A) Type II error
- (B) Type 0 error
- (C) Type I error
- (D) Type III error
24. समजा $Y_i = \alpha + \beta X_i + e_i$ ह्या रेखीय प्रतीपगमन प्रतिमानात X आणि e चा सहसंबंध शून्य नसेल तर :
- (A) गुणांकांचे अंदाज अभिमत व सुसंगत नसतात
- (B) गुणांकांचे अंदाज अभिमत असतात परंतु सुसंगत नसतात
- (C) गुणांकांचे अंदाज सुसंगत असतात परंतु अभिमत नसतात
- (D) गुणांकांचे अंदाज काढता येत नाहीत
25. स्वैर चाल कालशृंखला ही :
- (A) स्थिर (Stationary) असते
- (B) अश्या कालशृंखलेचे विश्लेषण अशक्य असते
- (C) अस्थिर (Non-stationary) असते
- (D) वास्तविक जगात उपयोगाची नसते
26. मुळ गृहितक (Null hypothesis) खरा असतानाही नाकारला जाणे ह्याला :
- (A) Type II error म्हणतात
- (B) Type 0 error म्हणतात
- (C) Type I error म्हणतात
- (D) Type III error म्हणतात

27. If $P = 20 - 3q$ is the demand function and $C = 3 + 2q^2$ is cost function, the profit maximizing output is :

- (A) 1
- (B) 3
- (C) 2
- (D) 4

28. Let $y = 3x^2 - 6x + 10$. Which value of y minimizes this function ?

- (A) 1
- (B) 2
- (C) 3
- (D) 0

29. Let $A = \{2, 3, 1\}$ and $B = \{4, 5, 6\}$ be subsets of $X = \{0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10\}$. Which of the following describes $A^C \cap B$?

- (A) $\{4, 5, 6\}$
- (B) $\{1, 2, 3, 4, 5\}$
- (C) $\{2, 4, 5\}$
- (D) $\{5, 6, 8\}$

27. जर $P = 20 - 3q$ हे मागणी फल आणि $C = 3 + 2q^2$ हे व्यय फल असेल तर नफा महत्तमीकरण उत्पादन किती राहिल ?

- (A) 1
- (B) 3
- (C) 2
- (D) 4

28. समजा $y = 3x^2 - 6x + 10$ असेल तर खालीलपैकी y चे कोणते मूल्य या फलाला किमान मर्यादिपर्यंत आणू शकेल ?

- (A) 1
- (B) 2
- (C) 3
- (D) 0

29. समजा संच $X = \{0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10\}$ याचे उपसंच $A = \{2, 3, 1\}$ आणि $B = \{4, 5, 6\}$ तर खालीलपैकी $A^C \cap B$ याचे वर्णन कशाच्या साहायाने करता येईल ?

- (A) $\{4, 5, 6\}$
- (B) $\{1, 2, 3, 4, 5\}$
- (C) $\{2, 4, 5\}$
- (D) $\{5, 6, 8\}$

30. Let $Y = Ak^\alpha L^\beta$ be the Cobb-Douglas production function. When does this function exhibit constant returns to scale ?

- (A) $\alpha = \beta$
 (B) $\alpha + \beta = 1$
 (C) $\alpha + \beta = 0$
 (D) $\alpha + \beta < 1$

31. Let $A = \begin{bmatrix} 2 & 1 \\ 1 & 2 \end{bmatrix}$. Then A^{-1} is given by :

- (A) $\begin{bmatrix} \frac{2}{8} & \frac{1}{4} \\ \frac{1}{8} & \frac{1}{4} \end{bmatrix}$
 (B) $\begin{bmatrix} \frac{2}{4} & \frac{-1}{4} \\ \frac{-1}{4} & \frac{2}{4} \end{bmatrix}$
 (C) $\begin{bmatrix} \frac{2}{4} & \frac{2}{4} \\ \frac{1}{4} & \frac{1}{4} \end{bmatrix}$
 (D) $\begin{bmatrix} \frac{2}{4} & \frac{2}{4} \\ \frac{-1}{4} & \frac{-1}{4} \end{bmatrix}$

30. समजा $Y = Ak^\alpha L^\beta$ हे कॉब-डग्लस उत्पादन फल असेल तर हे फल स्थिर अनुमाप प्रत्याय केंव्हा दर्शवू शकेल ?

- (A) $\alpha = \beta$
 (B) $\alpha + \beta = 1$
 (C) $\alpha + \beta = 0$
 (D) $\alpha + \beta < 1$

31. जर $A = \begin{bmatrix} 2 & 1 \\ 1 & 2 \end{bmatrix}$. तर A^{-1} काय होईल ?

- (A) $\begin{bmatrix} \frac{2}{8} & \frac{1}{4} \\ \frac{1}{8} & \frac{1}{4} \end{bmatrix}$
 (B) $\begin{bmatrix} \frac{2}{4} & \frac{-1}{4} \\ \frac{-1}{4} & \frac{2}{4} \end{bmatrix}$
 (C) $\begin{bmatrix} \frac{2}{4} & \frac{2}{4} \\ \frac{1}{4} & \frac{1}{4} \end{bmatrix}$
 (D) $\begin{bmatrix} \frac{2}{4} & \frac{2}{4} \\ \frac{-1}{4} & \frac{-1}{4} \end{bmatrix}$

32. Deficit on the balance of payments accounts can be corrected through

- (i) Demonetization
- (ii) Nationalization of industries
- (iii) Exchange control
- (iv) Import quotas.
- (A) (i) and (ii)
- (B) (iii) and (iv)
- (C) (i) and (iii)
- (D) (i) and (iv)

33. This financial institution was established in 1930. Its activities were taken up by the International Monetary Fund in 1945. It may lend to the central banks in the world that are its members. This description refers to

- (A) Bank of International Settlements
- (B) The World Bank
- (C) European Central Bank
- (D) Bank of England

32. व्यवहारतोल खात्यावरील तूट द्वारा दुरुस्त केली जावू शकते.

- (i) निश्चलनीकरण
- (ii) उद्योगांचे राष्ट्रीयकरण
- (iii) चलन नियंत्रण
- (iv) आयात कोटा
- (A) (i) आणि (ii)
- (B) (iii) आणि (iv)
- (C) (i) आणि (iii)
- (D) (i) आणि (iv)

33. या संस्थेची स्थापन सन 1930 मध्ये करण्यात आली. सन 1945 मध्ये या संस्थेचे उपक्रम आंतर-राष्ट्रीय नाणेनिधीकडे वर्ग करण्यात आले. जगातील ज्या मध्यवर्ती बँका या संस्थेच्या सदस्य आहेत त्यांना या संस्थेद्वारा कर्ज पुरवठा केला जावू शकतो. हे विवेचन कडे अंगुलिनिर्देश करते.

- (A) बँक ऑफ इंटरनॅशनल सेटलमेंट
- (B) जागतीक बँक
- (C) युरोपियन सेंट्रल बँक
- (D) बँक ऑफ इंग्लंड

34. Council for Mutual Economic Assistance (CMEA) is an organization of countries.
(A) Developing
(B) Soviet Union and its allies
(C) African
(D) South American
35. If the purchasing power parity prevails absolutely in two country world, the real exchange rate between two countries should be
(A) One
(B) Constantly rising
(C) Relatively stable but not constant
(D) Relatively unstable
36. Exchange rate that is determined by unregulated forces of supply and demand are
(A) Fixed exchange rate
(B) Floating exchange rate
(C) Pegged exchange rate
(D) Managed exchanged rate
34. कौन्सील ऑफ म्यूच्युअल इकॉनॉमीक असिस्टन्स हे राष्ट्राचे संघटन आहे.
(A) विकसनशील
(B) सोव्हियत संघ व त्याचे मित्रराष्ट्रे
(C) आफ्रिकन
(D) दक्षिण अमेरीकन
35. जर दोन देशांच्या जगात खरेदी शक्ती समानता असेल तर त्या दोन देशांमधील वास्तव विनिमय दर असावयास हवा.
(A) एक
(B) सतत वाढता
(C) सापेक्षतेने स्थिर परंतू स्थिर नव्हे
(D) सापेक्षतेने अस्थिर
36. अनियंत्रित मागणी आणि पुरवठा शक्ती निर्धारित विनिमय दर म्हणजे होय.
(A) स्थिर विनिमय दर
(B) तरळते विनिमय दर
(C) अधिकलीत विनिमय दर
(D) व्यवस्थापीत विनिमय दर

37. The optimum tariff is

- (A) that minimizes the net benefit resulting from the improvement in nation's terms of trade against the positive effect resulting from increase in the volume of trade
- (B) that maximizes the net benefit resulting from the improvement in the nation's terms of trade against the negative effect resulting from reduction in the volume of trade
- (C) that does not maximize the net benefit resulting from the improvement in the nation's terms of trade against the negative effect resulting from reduction in the volume of trade
- (D) that does not minimize the net benefit resulting from the improvement in the nation's terms of trade against the positive effect resulting from increase in the countries volume of trade

37. इष्टतम जकाती म्हणजे

- (A) देशाच्या व्यापार आकारमानातील वाढीच्या धनात्मक परिणामामुळे देशाच्या व्यापार-शर्तीत सुधारणा होवून प्राप्त नक्त् लाभाची किमान पातळी
- (B) देशाच्या व्यापार आकारमानातील घटीच्या ऋणात्मक परिणामामुळे देशाच्या व्यापार-शर्तीत सुधारणा होवून प्राप्त नक्त् लाभाची महत्तम पातळी
- (C) देशाच्या व्यापार आकारमानातील घटीच्या ऋणात्मक परिणामामुळे देशाच्या व्यापार-शर्तीत सुधारणा होवून अप्राप्त नक्त् लाभ महत्तमीकरण पातळी
- (D) देशाच्या व्यापार आकारमानातील वाढीच्या धनात्मक परिणामामुळे देशाच्या व्यापार-शर्तीत सुधारणा होवून अप्राप्त नक्त् लाभ महत्तमीकरण पातळी

38. (i) This institution began its operations in 1947.
(ii) This institution promotes exchange rate stability
(iii) This institution was set up after the Bretton Woods Conference
The institution refers to above is :
(A) International Monetary Fund
(B) International Bank for Reconstruction and Development
(C) Bank of International Settlements
(D) International Finance Corporation
39. Which of the following *does not* match ?
(A) Food and Agricultural Organization — Rome
(B) United Nations Fund for Population Activities — New York
(C) Bank for International Settlements — London
(D) International Monetary Fund — Washington

38. (i) या संस्थेन सन 1947 मध्ये आपले कार्य सुरू केले.
(ii) ही संस्था विनिमय दर स्थैर्याची प्रवर्तक आहे.
(iii) या संस्थेची स्थापना ब्रिटन वुड्स अधिवेशानंतर झाली.
उपरोक्त नमूद माहिती या संस्थेविषयी आहे.
(A) आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधी
(B) आंतरराष्ट्रीय पुनरनिर्माण व विकास बँक
(C) आंतरराष्ट्रीय समझोता बँक
(D) आंतरराष्ट्रीय वित्त महामंडळ
39. खालीलपैकी कोणती जोडी जुळत नाही ?
(A) फूड अँड अॅग्रिकल्चरल ऑर्गनायझेशन — रोम
(B) युनायटेड नेशन्स फंड फॉर पॉप्युलेशन अॅक्टिव्हिटीस — न्यूऑर्क
(C) बँक फॉर इंटरनॅशनल सेटलमेंट्स — लंडन
(D) इंटरनॅशनल मॉनेटरी फंड — वॉशिंगटन

40. Which of the following international financial institution provides a 'Soft Loan Window' from which developing countries can borrow in hard currencies ?

- (A) International Development Agency
- (B) International Monetary Fund
- (C) International Finance Corporation
- (D) International Bank for Reconstruction and Development

41. Devaluation can lead to

- (A) Stimulation of nation's exports and discouragement in its imports
- (B) Stimulation of nation's imports and discouragement of its exports
- (C) Discouragement of both the imports and exports
- (D) Stimulation to both the imports and exports

40. खालीलपैकी कोणती आंतरराष्ट्रीय वित्तीय संस्था 'सुलभ कर्ज खिडकी' ची व्यवस्था पुरविते की जाद्वारा विकसनशील राष्ट्रे रोख कर्जे घेवू शकतात ?

- (A) आंतरराष्ट्रीय विकास एजन्सी
- (B) आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधी
- (C) आंतरराष्ट्रीय वित्त महामंडळ
- (D) आंतरराष्ट्रीय पुनरनिर्माण व विकास बँक

41. अवमूल्यनाचा परिणाम असा होवू शकतो.

- (A) देशाच्या निर्याती प्रोत्साहित व आयाती निरुत्साही करणे
- (B) देशाच्या आयाती प्रोत्साहित व निर्याती निरुत्साही करणे
- (C) आयाती व निर्याती दोन्हीचेही निरुत्साहीकरण
- (D) आयाती व निर्याती दोन्हीनांही प्रोत्साहन

42. The Government budget is a record of during a given period of time.

- (A) Actual revenues and actual expenditures
- (B) An estimation of revenues and expenditure
- (C) An estimation of the cost of public borrowings and government expenditure
- (D) An estimation of cost of public goods and cost of infrastructure

43. Tax expenditures are

- (A) Revenue forgone due to concession and exemptions in tax
- (B) Expenditure incurred for collecting taxes
- (C) Expenditures incurred by public on tax payment
- (D) Expenditure incurred by industries on tax payments

42. शासकिय अंदाजपत्रके हे विशिष्ट काळातील व चा अभिलेख असतो.

- (A) प्रत्यक्ष महसूल व प्रत्यक्ष खर्च
- (B) महसूल आणि खर्चाचा अंदाज
- (C) शासकीय सार्वजनिक कर्जाचा व्यय आणि शासकीय खर्च यांचे अंदाज
- (D) सार्वजनिक वस्तुवरील व्ययाचा अंदाज आणि पायाभूत सुविधांवरील खर्चाचा अंदाज

43. कर खर्च म्हणजे

- (A) करातील सवलती आणि करातील सूट यामुळे गमावलेला महसूल
- (B) कर गोला करण्याकरिता झालेला खर्च
- (C) कर भरण्यासाठी लोकांनी केलेला खर्च
- (D) कर भरण्यासाठी उद्योगांना करावा लागणारा खर्च

44. Non-tax revenues are

- (A) Shared by states
- (B) Collected by firms
- (C) Collected by exporters
- (D) Byproducts of government activity

45. Lifetime welfare of an individual

- (A) Can be quantified only in some cases
- (B) Can be quantified
- (C) Cannot be quantified
- (D) Cannot be imagined

46. Consumer's welfare declines due to

- (A) Collusion of firms
- (B) Increase in consumption
- (C) Increase in asset holding
- (D) Freedom of expression

44. करेतर महसूल

- (A) राज्यांमधे वाटला जातो
- (B) उद्योगसंस्था जमा करतात
- (C) निर्यातकार जमा करतात
- (D) शासकीय कार्यांचे उपउत्पादन होय

45. व्यक्तीचे जीवित कालातील कल्याण

- (A) केवळ काही व्यक्तींच्या बाबतीत मोजता येते
- (B) मोजता येते
- (C) मोजता येत नाही
- (D) कल्पना करता येत नाही

46. मुळे उपभोक्त्याच्या कल्याणात घट होते.

- (A) उद्योगसंस्थांचे संगनमत
- (B) उपभोगातील वाढ
- (C) मत्तांच्या मालकीतील वाढ
- (D) अभिव्यक्तिचे स्वातंत्र्य

47. If we sum up present time welfare of all consumers, we
- (A) Can decide public policy
(B) Can get aggregate welfare of society
(C) Cannot get aggregate welfare of society
(D) Can decide foreign policy
48. The concept of consumer's welfare is :
- (A) subjective
(B) objective
(C) negative
(D) positive
49. Market regulation is required because
- (A) firms tend to collide
(B) firms provide welfare facilities to workers with each other
(C) firms reduce costs of goods
(D) firms provide variety to consumers
47. आपण जर सर्व उपभोक्त्यांच्या वर्तमानकालीन कल्याणाची बेरीज केली तर आपण
- (A) सार्वजनिक धोरण ठरवू शकतो
(B) समाजाचे एकूण कल्याण माहित करू शकतो
(C) समाजाचे एकूण कल्याण माहित करू शकत नाही
(D) परकीय धोरण ठरवू शकतो
48. उपभोक्त्याच्या कल्याणाची संकल्पना
- आहे.
- (A) व्यक्तिनिष्ठ
(B) वस्तुनिष्ठ
(C) ऋणात्मक
(D) धनात्मक
49. बाजार नियंत्रण आवश्यक ठरते.
- (A) उद्योगसंस्थांची संगनमताची प्रवृत्ती असल्यामुळे
(B) उद्योगसंस्था श्रमिकांसाठी कल्याणकारी सुविधा पुरवितात
(C) उद्योगसंस्था वस्तूंवरील व्यय घटवित असल्यामुळे
(D) उद्योगसंस्था उपभोक्त्यांना वस्तूंची विविधता उपलब्ध करून देत असल्यामुळे

50. Which one of the following is *not* a discretionary stabilizer ?
- (A) Implementation of widow pension scheme
- (B) Employment guarantee scheme
- (C) Unemployment insurance
- (D) Shrinking of private incomes
51. The entire set of Pareto-optimal allocation in the Edgeworth Box is called the :
- (A) Contract curve
- (B) Supply curve
- (C) Demand curve
- (D) Edgeworth curve
52. Which of the following *does not* accrue non-tax revenue to the government ?
- (A) Common property resources
- (B) Natural resources to which private property rights are not assigned
- (C) Assets created from government investment
- (D) Surcharge
50. खालीलपैकी कोणता घटक तारतम्यात्मक स्थिरक नाही ?
- (A) विधवा निवृत्ती वेतन योजनेची अंमलबजावणी
- (B) रोजगार हमी योजना
- (C) रोजगार विमा
- (D) खाजगी उत्पन्नाचे आकुंचन
51. एज्वर्थ पेटीकेधमील पॅरेटो इच्छीतम विभाजनाच्या संपूर्ण संचाला असे म्हणतात :
- (A) करार वक्र
- (B) पुरवठा वक्र
- (C) मागणी वक्र
- (D) एज्वर्थ वक्र
52. खालीलपैकी कशातून शासनाला करेतर महसूल प्राप्त होत नाही ?
- (A) सामाईक संपदा साधनसामग्री
- (B) अशी नैसर्गिक साधनसामग्री की जिच्यावर खासगी संपदा अधिकार नसतात
- (C) शासकिय गुंतवणुकीतून उत्पन्न झालेल्या मत
- (D) अधिभार

53. Government policies are :
- (A) Always Pareto optimal
(B) Never Pareto optimal
(C) Sometimes Pareto optimal
(D) Rarely Pareto optimal
54. The Consolidated Fund of India is formed and Contingency Fund of India is established as per the Article Nos. and of the Constitution of India respectively.
- (A) 280, 260
(B) 267, 266
(C) 266, 267
(D) 280, 267
55. The basic difference between narrow money and broad money is
- (A) The treatment of cash and bank money
(B) The treatment of coinage and currency notes
(C) The treatment of demand deposits with banks
(D) The treatment of time deposits with banks
53. शासकिय धोरणे
- (A) नेहमीच पॅरेटो इष्टतम असतात
(B) कधीच पॅरेटो इष्टतम नसतात
(C) कधी कधी पॅरेटो इष्टतम असतात
(D) क्वचितच पॅरेटो इष्टतम असतात
54. भारताचा संचित निधी आणि भारताचा आकस्मिक निधी यांची स्थापना अनुक्रमे भारतीय राज्यघटनेच्या अनुच्छेद क्र. आणि अनुसार झाली आहे.
- (A) 280, 260
(B) 267, 266
(C) 266, 267
(D) 280, 267
55. संकुचित पैसा आणि विस्तृत पैसा यांमधील मूलभूत फरक म्हणजे
- (A) रोख पैसा आणि बँक पैसा यांच्या वापराची पद्धत
(B) नाणी आणि चलनी नोटा यांच्या वापराची पद्धत
(C) बँकांजवळील मागणी ठेवींच्या वापराची पद्धत
(D) बँकांजवळील मुदत ठेवींच्या वापराची पद्धत

56. The Reserve money means :

- (A) Cash held by the public and the banks
- (B) Cash held by the government
- (C) Cash held by the Reserve Bank
- (D) Savings with the people

57. If any person contravenes any provision of FEMA, 1998, he shall be liable to penalty upto

- (A) Equal the sum involved in such contravention
- (B) Twice the sum involved in such contravention
- (C) Four times the sum involved in such contravention
- (D) Half the sum involved in such contravention

58. As per the directives by the RBI, the priority sector lending of the commercial banks should constitute of aggregate bank credit.

- (A) 80 percent
- (B) 60 percent
- (C) 40 percent
- (D) 55 percent

56. राखीव पैसा म्हणजे

- (A) बँका व लोकांजवळील रोख पैसा
- (B) शासनाजवळील रोख पैसा
- (C) रिझर्व्ह बँकेजवळील पैसा
- (D) लोकांजवळील बचती

57. जर एखाद्या व्यक्तीने FEMA, 1998 मधील कोणत्याही तरतुदीचे उल्लंघन केले, तर त्याच्यावर इतका दंड लागू होतो.

- (A) अशा उल्लंघनातील रकमेइतकी रक्कम
- (B) अशा उल्लंघनातील रकमेच्या दुप्पट रक्कम
- (C) अशा उल्लंघनातील रकमेच्या चोपट रक्कम
- (D) अशा उल्लंघनातील रकमेच्या निम्मी रक्कम

58. रिझर्व्ह बँकेच्या निर्देशक तत्वांनुसार व्यापारी बँकांच्या एकूण कर्जाच्या प्रमाणात प्राधान्य क्षेत्रांना दिलेली कर्जे असली पाहिजेत.

- (A) 80 टक्के
- (B) 60 टक्के
- (C) 40 टक्के
- (D) 55 टक्के

59. The commercial banks adopted the 'Service Area Approach' in the year

- (A) 1969
(B) 1991
(C) 1988
(D) 2000

60. Match the years of establishment of the following Development Financial Institutions (DFIs) :

DFIs	Est. Years
(a) IFCI	(i) 1990
(b) ICICI	(ii) 1964
(c) IDBI	(iii) 1955
(d) SIDBI	(iv) 1948

Codes :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(A)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(B)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(C)	(i)	(iv)	(ii)	(iii)
(D)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)

59. व्यापारी बँकांनी 'सेवा क्षेत्र दृष्टिकोन' या वर्षी स्वीकारला.

- (A) 1969
(B) 1991
(C) 1988
(D) 2000

60. खालील विकास वित्तीय संस्था आणि त्यांच्या स्थापना वर्षांच्या जोड्या जुळवा :

विकास वित्तीय संस्था स्थापना वर्ष

(a) IFCI	(i) 1990
(b) ICICI	(ii) 1964
(c) IDBI	(iii) 1955
(d) SIDBI	(iv) 1948

संकेतांक :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(A)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(B)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(C)	(i)	(iv)	(ii)	(iii)
(D)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)

61. The certificate of deposits were started in in Indian money market.
- (A) 2001
(B) 1969
(C) 1991
(D) 1989
62. Which of the following is *not* a feature of an underdeveloped money market ?
- (A) Existence of unorganised sector
(B) Inadequate funds
(C) Uniform rate of interest
(D) Lack of sub-markets
63. The basic two types of lease are, namely
- (A) Finance lease and operating lease
(B) Short-term lease and long-term lease
(C) Domestic and cross border lease
(D) Financial and non-financial lease
61. भारतीय नाणे बाजारात या वर्षी ठेवी दाखला पद्धतीची सुरुवात केली गेली.
- (A) 2001
(B) 1969
(C) 1991
(D) 1989
62. खालीलपैकी कोणते वैशिष्ट्य न्यून विकसित नाणे बाजाराचे नाही ?
- (A) असंघटित क्षेत्राचे अस्तित्व
(B) अपुरा निधी
(C) एकजिनसी (समान) व्याजदर
(D) उपबाजारांचा अभाव
63. भाडेपट्ट्याचे मूलभूत दोन प्रकार हे आहेत.
- (A) वित्त भाडेपट्टा आणि व्यवहार भाडेपट्टा
(B) अल्पकालीन भाडेपट्टा आणि दीर्घकालीन भाडेपट्टा
(C) देशांतर्गत आणि सीमापार भाडेपट्टा
(D) वित्तीय आणि बिगर वित्तीय भाडेपट्टा

64. The first commercial bank in India which started merchant banking was :

- (A) Bank of India
- (B) Punjab National Bank
- (C) National and Grindleys Bank
- (D) State Bank of India

65. Which of the following statements is *correct* ?

- (i) Reserve Bank of India was established in 1937
- (ii) Reserve Bank of India was nationalized in 1969
- (iii) As per section 22 of RBI Act, the Bank has exclusive right to issue notes in the country
- (iv) C.D. Deshmukh was the first Governor of RBI

- (A) (ii)
- (B) (iv)
- (C) (i)
- (D) (iii)

64. भारतात व्यापारविषयक सेवा सुरू करणारी पहिली व्यापारी बँक होती.

- (A) बँक ऑफ इंडिया
- (B) पंजाब नॅशनल बँक
- (C) नॅशनल अँड ग्रिंडलेज बँक
- (D) स्टेट बँक ऑफ इंडिया

65. खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे ?

- (i) भारतीय रिझर्व्ह बँकेची स्थापना 1937 मध्ये झाली
- (ii) 1969 मध्ये भारतीय रिझर्व्ह बँकेचे राष्ट्रीयीकरण करण्यात आले
- (iii) भारतीय रिझर्व्ह बँक कायद्याच्या विभाग 22न्वये रिझर्व्ह बँकेला देशात चलननिर्मितीचा एकमेव अधिकार आहे.
- (iv) सी.डी. देशमुख हे भारतीय रिझर्व्ह बँकेचे पहिले गव्हर्नर होते

- (A) (ii)
- (B) (iv)
- (C) (i)
- (D) (iii)

66. The Lead Bank Scheme in India was implemented as per the suggestions by
- (A) S. Tarapore
(B) M. Narsinham
(C) D.R. Gadgil
(D) R. Gandhi
67. The ratio of female to male HDI is known as
- (A) Sex ratio
(B) Gender Development Index
(C) Gender Inequality Index
(D) Gender Related Development Index
68. Schumpeter believed in the existence of the in economic activity.
- (A) Great Depression
(B) Kondratieff cycles
(C) Built-in-stability
(D) Inflation
66. भारतातील अग्रणी बँक योजना यांच्या सूचनांनुसार अंमलात आणली गेली.
- (A) एस. तारापोर
(B) एम. नरसिंहम
(C) डी.आर. गाडगीळ
(D) आर. गांधी
67. पुरुष मानव विकास निर्देशांकाशी स्त्रियांच्या गुणोत्तराला म्हणतात.
- (A) लिंग गुणोत्तर
(B) लिंग विकास निर्देशांक
(C) लिंग विषमता निर्देशांक
(D) लिंगविषयक विकास निर्देशांक
68. आर्थिक व्यवहारांमध्ये च्या अस्तित्वावर शंपीटर यांचा विश्वास होता.
- (A) महामंदी
(B) कोंड्राटीव्ह चक्रे
(C) अंगभूत स्थैर्य
(D) चलनवाढ

69. Full employment ceiling in Harrod's growth model is explained as

- (A) Steady growth
- (B) Maximum growth
- (C) Limit to business cycles in upward direction
- (D) Limit to business cycles in downward direction

70. What is 'quasi bottleneck' according to W.A. Lewis ?

- (A) High technology
- (B) Over-population
- (C) Capital accumulation
- (D) Skilled labour

69. हॅरॉड यांच्या वृद्धी प्रारूपातील पूर्ण रोजगाराच्या कमाल मर्यादेचे स्पष्टीकरण असे केले जाते.

- (A) स्थिर वृद्धी
- (B) महत्तम वृद्धी
- (C) व्यापारचक्रांवरील ऊर्ध्वगामी मर्यादा
- (D) व्यापारचक्रांवरील अधोगामी मर्यादा

70. डब्ल्यू. ए. लेविस यांच्या मते 'आभासी अडथळ' म्हणजे काय ?

- (A) उच्च तंत्रज्ञान
- (B) अतिरिक्त लोकसंख्या
- (C) भांडवल संचयन
- (D) कुशल श्रमिक

71. Match the following schemes for development and their launching years :

Schemes

- (a) Sarva Shiksha Abhiyan
- (b) Extended Mid-day Meal Scheme
- (c) Jawaharlal Nehru National Urban Renewal Mission
- (d) Indira Mahila Yojana

Launching Years

- (i) 2007
- (ii) 2005
- (iii) 1995
- (iv) 2001

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (iv) (i) (ii) (iii)
- (B) (i) (ii) (iii) (iv)
- (C) (iv) (iii) (ii) (i)
- (D) (i) (iii) (iv) (ii)

71. खालील विकास योजना आणि त्यांचे सुरु झालेले वर्ष यांच्या योग्य जोड्या लावा :

योजना

- (a) सर्व शिक्षा अभियान
- (b) विस्तारित मध्यान्ह भोजन योजना
- (c) जवाहरलाल नेहरू राष्ट्रीय नागरी पुनर्निर्माण अभियान
- (d) इंदिरा महिला योजना

वर्ष

- (i) 2007
- (ii) 2005
- (iii) 1995
- (iv) 2001

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (iv) (i) (ii) (iii)
- (B) (i) (ii) (iii) (iv)
- (C) (iv) (iii) (ii) (i)
- (D) (i) (iii) (iv) (ii)

72. Which of the following is *not* an important reform adopted by the Government of India after 2014 ?
- (A) Deregulation of diesel prices
(B) Financial inclusion programs
(C) Direct transfer of gas subsidy
(D) Structural change in agriculture and rural economy
73. Leibenstein's theory of growth supports which of the other two development theories ?
- (A) Balanced growth and Big push theory
(B) Lewis' theory and Balanced growth theory
(C) Meade's theory and Balanced growth theory
(D) Solow's model and Big push theory
72. खालीलपैकी कोणती महत्वपूर्ण सुधारणा 2014 नंतर भारत सरकारने अंमलात आणलेली नाही ?
- (A) डिझेल किंमतीचे विनियंत्रण
(B) वित्तीय समावेशन कार्यक्रम
(C) गॅस अनुदानांचे थेट हस्तांतरण
(D) कृषी आणि ग्रामीण अर्थव्यवस्थेतील संरचनात्मक बदल
73. लायबेन्स्टाइन यांच्या वृद्धी सिद्धांत कोणत्या इतर दोन विकास सिद्धांतांचा समर्थक आहे ?
- (A) संतुलित वृद्धी आणि प्रबळ चालना सिद्धांत
(B) लेविस यांचा सिद्धांत आणि संतुलित वृद्धी सिद्धांत
(C) मीड यांचा सिद्धांत आणि संतुलित वृद्धी सिद्धांत
(D) सोलो यांचे प्रारूप आणि प्रबळ चालना सिद्धांत

74. Which of the following is *not* a criticism on Fei-Ranis theory of development ?

- (A) Neglects changes in land supply in long-run
- (B) Neglects industrial sector
- (C) Assumes closed economy
- (D) Assumes wage rate above MPP

75. A technological change in the economy is said to be neutral when

- (A) It happens without any new investments
- (B) It does not affect production level
- (C) It is both capital-saving and labour-saving
- (D) It is neither capital-saving nor labour-saving

74. खालीलपैकी कोणती टीका फे. रेनीस यांच्या विकास सिद्धांतावरील **नाही** ?

- (A) दीर्घ काळातील भूमी पुरवठ्यातील बदलाकडे दुर्लभ
- (B) औद्योगिक क्षेत्राकडे दुर्लभ
- (C) बंदिस्त अर्थव्यवस्थेचे गृहीत
- (D) सीमांत भौतिक उत्पादनावरील पातळीत वेतन दराचे गृहीत

75. अर्थव्यवस्थेतील तांत्रिक बदल तटस्थ आहे असे म्हटले जाते. जेव्हा

- (A) कोणत्याही नवीन गुंतवणुकीशिवाय तो घडून येतो
- (B) त्याचा उत्पादन पातळीवर परिणाम होत नाही
- (C) हा बदल भांडवल आणि श्रम दोन्हीत बचत करणारा असतो
- (D) हा बदल भांडवल-बचत आणि श्रम-बचत हे दोन्ही करत नाही

76. The Global Hunger Index (GHI) for India in 2018 was at rank.

- (A) 101st
- (B) 102nd
- (C) 103rd
- (D) 104th

77. An important feature of the neo-classical growth models is that

- (A) They invariably incorporate population factor in explaining growth
- (B) They focus on backward economies
- (C) They focus on change in technology in the economy
- (D) They take into account only agriculture sector

76. 2018 मध्ये भारताचा जागतिक भूक निर्देशांकातील क्रमांक होता.

- (A) 101वा
- (B) 102वा
- (C) 103वा
- (D) 104वा

77. नव-अभिजात वृद्धी प्रारूपांचे एक महत्वपूर्ण वैशिष्ट्य म्हणजे :

- (A) यात वृद्धीच्या स्पष्टीकरणात लोकसंख्या घटकाचा अटळपणे समावेश केलेला असतो
- (B) ही प्रारूपे मागास अर्थव्यवस्थांवर केंद्रित आहेत
- (C) ही प्रारूपे अर्थव्यवस्थेतील तंत्रज्ञान बदलांवर केंद्रित आहेत
- (D) ही प्रारूपे केवळ कृषी क्षेत्र विचारात घेतात

78. Which of the following criterion for development has been put forward by A.K. Sen ?

- (A) Social marginal productivity criterion
- (B) Reinvestment criterion
- (C) Time-series criterion
- (D) Income criterion

79. (i) A life table can be constructed for a country and an area on the basis of sex, occupation and race, etc.

(ii) The cohort or generation life table summarises the age specific mortality experience of a given birth cohort of its life.

What can you say about the above statements ?

- (A) Statement (i) is correct and statement (ii) is incorrect
- (B) Statement (i) and (ii) both are correct
- (C) Statement (i) and (ii) both are incorrect
- (D) Statement (i) is incorrect and statement (ii) is correct

78. खालीलपैकी कोणता विकासाचा निकष ए.के. सेन यांनी मांडला आहे ?

- (A) सामाजिक सीमांत उत्पादकता निकष
- (B) पुनर्गुंतवणूक निकष
- (C) समय-मालिका निकष
- (D) उत्पन्न निकष

79. (i) लिंग, व्यवसाय आणि जातीच्या आधारावर एखाद्या देशासाठी आणि प्रदेशासाठी जीवनसारणी तयार करता येते

(ii) कोहर्ट अथवा पिढी जीवनसारणी व्यक्तीच्या जन्म कोहर्ट प्रमाणे वयपरत्वे मृत्यूदराच्या अनुभवाचे एकत्रीकरण करते

वरील विधानांबद्दल आपण काय म्हणू शकता ?

- (A) विधान (i) योग्य आणि विधान (ii) अयोग्य आहे
- (B) विधान (i) आणि (ii) योग्य आहेत
- (C) विधान (i) आणि (ii) अयोग्य आहेत
- (D) विधान (i) अयोग्य आणि (ii) योग्य आहे

80. Access to the broadcast signal from a radio station is :
- (A) A private good, but the station itself is a public good
- (B) A public good, but the station itself is a private good
- (C) Both the radio station and broadcast signal are private goods
- (D) Both the radio station and broadcast signal are public goods
81. Due to urbanization which one of the following changes we get to see ?
- (A) Decreased arithmetic density but increased physiological density
- (B) Decreased both arithmetic and physiological densities
- (C) Increased arithmetic density but decreased physiological density
- (D) Increased both arithmetic and physiological densities
80. रेडीओ स्थानकावरून होणाऱ्या प्रसारण निर्देशाला प्रवेश :
- (A) खाजगी वस्तू पण रेडीओ स्थानक हे सार्वजनिक वस्तू आहे
- (B) सार्वजनिक वस्तू पण रेडीओ स्थानक हे खाजगी वस्तू आहे
- (C) रेडीओ स्थानक आणि प्रसारण निर्देश या दोन्ही खाजगी वस्तू आहेत
- (D) रेडीओ स्थानक आणि प्रसारण निर्देश या दोन्ही सार्वजनिक वस्तू आहेत
81. शहरीकरणामुळे खालीलपैकी कोणता बदल आपल्याला दिसून येतो ?
- (A) कमी झालेली गणिती घनता आणि वाढलेली भौतिकी घनता
- (B) कमी झालेली गणिती आणि भौतिकी घनता
- (C) वाढलेली गणिती घनता पण कमी झालेली भौतिकी घनता
- (D) वाढलेली गणिती आणि भौतिकी घनता

82. Which one of the following is *not* a market failure ?
- (A) Asymmetric Information
(B) Monopolies
(C) Externalities
(D) Economies of scale
83. Which is the least urbanized state in India as per 2011 census ?
- (A) Assam
(B) Bihar
(C) Himachal Pradesh
(D) Orissa
84. Which of the following determines the bargaining between those who perpetrate pollution and those who suffer from such pollution, with 'property rights' determining the outcome of that bargain ?
- (A) Pigouvian Tax
(B) Coase theorem
(C) Tradeable permits
(D) First law of thermodynamics
82. खालीलपैकी कोणते बाजार अपयश नाही ?
- (A) असमरूप माहिती
(B) मक्तेदान्या
(C) बाह्यता
(D) अधिक उत्पादनाचे फायदे
83. 2011च्या जनगणनेनुसार भारतातील सर्वात कमी शहरीकरण झालेले राज्य कोणते ?
- (A) आसाम
(B) बिहार
(C) हिमाचल प्रदेश
(D) ओरिसा
84. खालीलपैकी काय हे दर्शवते की 'प्रदूषणाचा अपराध करणारे व त्याचे बळी ठरलेले, यांच्यातील सौद्याचे फलित हे 'मालमत्ता अधिकार' ठरवतात' ?
- (A) पिगूव्हीन
(B) कोज प्रमेय
(C) व्यापारयोग्य परवाने
(D) उष्णगतिकीचा प्रथम सिद्धांत

85. The part of Earth's surface that is physically suitable for permanent human settlement is known as
- (A) The ecumene
(B) The ecosystem
(C) The ecosphere
(D) The biosphere
86. Which of the following is *not* a Greenhouse Gas ?
- (A) CO₂
(B) SO₂
(C) Water vapour
(D) H₂S
87. What does NPP stand for ?
- (A) National Population Programme
(B) National Population Project
(C) National Population Policy
(D) National Population Production
85. पृथ्वीचा असा पृष्ठभाग जो कायमस्वरूपी मानवी वस्त्या वसवण्यासाठी योग्य आहे, त्याला म्हणतात.
- (A) रहिवास प्रदेश
(B) परिसंस्था
(C) परिक्षेत्र
(D) जीवावरण
86. खालीलपैकी कुठला हरितगृह वायू नाही ?
- (A) कार्बन डायऑक्साइड
(B) सल्फर डायऑक्साइड
(C) पाण्याचे बाष्प
(D) हायड्रोजन सल्फाइड
87. NPP हे कशाचे संक्षिप्त रूप दर्शवते ?
- (A) राष्ट्रीय लोकसंख्या कार्यक्रम
(B) राष्ट्रीय लोकसंख्या प्रकल्प
(C) राष्ट्रीय लोकसंख्या धोरण
(D) राष्ट्रीय लोकसंख्या उत्पादन

88. As per World Resource Institution (WRI), which country pollutes our atmosphere more than the other countries ?

- (A) China
- (B) Canada
- (C) India
- (D) Australia

89. The base year for Wholesale Price Index (WPI) has shifted to against the earlier 2004-05.

- (A) 2017-18
- (B) 2016-17
- (C) 2013-14
- (D) 2011-12

88. जागतिक संसाधन संस्थेनुसार, कोणता देश इतर देशांपेक्षा आपल्या वातावरणास अधिक प्रदूषित करतो ?

- (A) चीन
- (B) कॅनडा
- (C) भारत
- (D) ऑस्ट्रेलिया

89. पूर्वीचा 2004-05 या वर्षाच्या तुलनेत घाऊक किंमत निर्देशांकाचे आधारभूत वर्ष असे निश्चित केले आहे.

- (A) 2017-18
- (B) 2016-17
- (C) 2013-14
- (D) 2011-12

90. As per Global Gender Gap Report 2018, match the country with their rank :

Country	Rank
(a) Pakistan	(i) 108
(b) India	(ii) 148
(c) Nepal	(iii) 100
(d) Sri Lanka	(iv) 105

Codes :

(a)	(b)	(c)	(d)
(A) (iv)	(iii)	(ii)	(i)
(B) (iii)	(iv)	(i)	(ii)
(C) (i)	(ii)	(iii)	(iv)
(D) (ii)	(i)	(iv)	(iii)

90. जागतिक लिंग भेद तफावत अहवाल 2018 अनुसार, देश व त्यांच्या क्रमवारीनुसार जोड्या लावा :

देश	क्रमवारी
(a) पाकिस्तान	(i) 108
(b) भारत	(ii) 148
(c) नेपाळ	(iii) 100
(d) श्रीलंका	(iv) 105

संकेतांक :

(a)	(b)	(c)	(d)
(A) (iv)	(iii)	(ii)	(i)
(B) (iii)	(iv)	(i)	(ii)
(C) (i)	(ii)	(iii)	(iv)
(D) (ii)	(i)	(iv)	(iii)

91. Which state has the highest share in the loan disbursement under MUDRA Scheme since its inception ?

- (A) Tamil Nadu
- (B) Karnataka
- (C) Maharashtra
- (D) Uttar Pradesh

92. 'Angel Tax' refers to

- (A) Start-ups
- (B) MSMEs
- (C) Insider Trading
- (D) Hedging

93. 'Zero Defect, Zero Effect' is the mantra of

- (A) Ministry of Heavy Industries
- (B) Ministry of Food Processing
- (C) Ministry of Textiles
- (D) Ministry of MSMEs

91. मुद्रा योजनेच्या सुरुवातीपासून कर्जवितरणात कोणत्या राज्याचा सर्वाधिक हिस्सा आहे ?

- (A) तामिळनाडू
- (B) कर्नाटक
- (C) महाराष्ट्र
- (D) उत्तरप्रदेश

92. 'एंजल कर' शी संबंधित आहे.

- (A) स्टार्ट-अप्स
- (B) सूक्ष्म, लघू व मध्यम उपक्रम
- (C) अंतर्गत विक्री
- (D) हेजिंग

93. 'शून्य प्रमाद, शून्य परिणाम' हा यांचा मंत्र आहे.

- (A) अवजड उद्योग मंत्रालय
- (B) अन्न प्रक्रिया मंत्रालय
- (C) वस्त्रोद्योग मंत्रालय
- (D) सूक्ष्म, लहान व मध्यम उपक्रम मंत्रालय

94. Match the following :

Programme

- (a) Make in India
- (b) Digital India
- (c) Skill India
- (d) Start-up India

Date of Launch

- (i) July 15, 2015
- (ii) July 1, 2015
- (iii) September 25, 2014
- (iv) January 16, 2016

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (i) (ii) (iii) (iv)
- (B) (iii) (iv) (ii) (i)
- (C) (iii) (ii) (i) (iv)
- (D) (iv) (iii) (ii) (i)

94. योग्य जोड्या जुळवा :

कार्यक्रम

- (a) मेक इन इंडिया
- (b) डिजिटल इंडिया
- (c) स्किल इंडिया
- (d) स्टॉर्ट अप इंडिया

घोषित केल्याचा दिनांक

- (i) जुलै 15, 2015
- (ii) जुलै 1, 2015
- (iii) सप्टेंबर 25, 2014
- (iv) जानेवारी 16, 2016

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (i) (ii) (iii) (iv)
- (B) (iii) (iv) (ii) (i)
- (C) (iii) (ii) (i) (iv)
- (D) (iv) (iii) (ii) (i)

95. International Debt Statistics Report
is annually published by

- (A) Asian Development Bank
- (B) World Bank Group
- (C) International Monetary Fund
- (D) World Economic Forum

96. Which one of the following publishes
Annually Economic Survey of
India ?

- (A) Department of Revenue
- (B) Department of Economic Affairs
- (C) Department of Financial
Services
- (D) NITI Ayog

95. 'आंतरराष्ट्रीय ऋण सांख्यिकी' अहवाल
..... यांच्यामार्फत प्रकाशित होतो.

- (A) आशियाई विकास बँक
- (B) जागतिक बँक समूह
- (C) आंतरराष्ट्रीय नाणे निधी
- (D) जागतिक आर्थिक मंच

96. खालीलपैकी कोणामार्फत दरवर्षी भारताची
आर्थिक पाहणी अहवाल प्रकाशित केला
जातो ?

- (A) महसुल विभाग
- (B) आर्थिक बाबींविषयक विभाग
- (C) वित्तीय सेवा विभाग
- (D) नीती आयोग

97. National Urban Livelihood Mission (NULM) was launched on in India.

- (A) September 5, 2013
- (B) September 23, 2013
- (C) October 2, 2013
- (D) August 15, 2013

98. The new National Youth Policy 2014 includes the youth between the age group of years.

- (A) 15 to 29
- (B) 15 to 35
- (C) 18 to 30
- (D) 14 to 25

97. भारतात रोजी राष्ट्रीय नागरी आजीविका अभियान (NULM) सुरू झाले.

- (A) सप्टेंबर 5, 2013
- (B) सप्टेंबर 23, 2013
- (C) ऑक्टोबर 2, 2013
- (D) ऑगस्ट 15, 2013

98. नवीन राष्ट्रीय युवा धोरण 2014 मध्ये वर्षे वयोगटातील युवांचा समावेश आहे.

- (A) 15 ते 29
- (B) 15 ते 35
- (C) 18 ते 30
- (D) 14 ते 25

99. The term 'Economic Convergence' refers to

- (A) Less developed countries growing faster than high developed countries
- (B) Less developed countries growing slower than high developed countries
- (C) A term used by World Bank to refer the impact of environmental degradation on growth
- (D) Reducing inequalities between the poor and rich people

100. The financial year for Reserve Bank of India (RBI) is

- (A) January—December
- (B) April—March
- (C) October—September
- (D) July—June

99. 'आर्थिक अभिसरण' ही संकल्पना संदर्भित करते.

- (A) उच्च विकसित राष्ट्रांपेक्षा कमी विकसित राष्ट्रे जलद गतीने वृद्धीगत होतात
- (B) उच्च विकसित राष्ट्रांपेक्षा कमी विकसित राष्ट्रे कमी गतीने वृद्धीगत होतात
- (C) जागतिक बँकेने ही संकल्पना पर्यावरण-हासाचा आर्थिक वृद्धीवर होणारा परिणामाचा संदर्भात वापरली आहे
- (D) गरीब आणि श्रीमंत लोकांमधील विषमतेत घट होणे होय

100. भारतीय रिझर्व्ह बँकेचे (RBI) वित्तीय वर्ष असे आहे.

- (A) जानेवारी—डिसेंबर
- (B) एप्रिल—मार्च
- (C) ऑक्टोबर—सप्टेंबर
- (D) जुलै—जून

JUN - 11220/II—A

ROUGH WORK